

СТАВ АКАДЕМИЈЕ ИНЖЕЊЕРСКИХ НАУКА СРБИЈЕ –
ОДЕЛЕЊА ГРАЂЕВИНСКИХ НАУКА: АКУМУЛАЦИЈУ СТУБОРОВНИ НА РЕЦИ ЈАБЛАНИЦИ,
САСТАВНИЦИ КОЛУБАРЕ ТРЕБА ШТО ПРЕ СТАВИТИ У ФУНКЦИЈУ

Оделење грађевинских наука Академије инжењерских наука Србије (АИНС) са великом пажњом је пратило медијску и стручну расправу у вези са предстојећим пуњењем акумулације „Стуборовни“. Оделење оцењује врло позитивном чињеницу да је 24.02.2015. године одржан састанак представника Рударско-геолошког факултета и Грађевинског факултета (оба из Београда) и предузећа Енергопројект-Хидроинжењеринг а.д. (пројектанта), у намери да усагласе ставове. Сматрајући да је ово питање од изузетног јавног интереса, АИНС оцењује да је упутно да се и она огласи, коментаришући појединетачке Записника које су усаглашене на поменутом састанку.

- *Пре пробног пуњења акумулације треба извршити анализу и оцену до сада изведених хидрогеолошких истраживања, урадити пројекат и спровести додатна хидрогеолошка истраживања терена и хидролошка мерења. Уколико и додатна хидрогеолошка истраживања покажу да постоји опасност од губљења значајне количине воде из акумулације, предвидети и извести одговарајуће техничке мере за спречавање губитака.*
- *Урадити Студију биланса у којој ће се на основу нових хидролошких подлога и осавремењених потреба за водом сагледати реалан биланс воде, утврдити капацитете изворишта подземних вода и одредити корисну запремину акумулације за период пре и после изградње ТЕ 'Колубара Б'.*

Оделење АИНС оцењује корисном иницијативу да се обаве додатна хидрогеолошка и хидролошка истраживања, да се ажурирају подаци теренских мерења и да се обнови анализаводног биланса, при чему је од кључног значаја продужетак хидролошких временских серија. То би требало радити у складу са светском праксом систематског мониторинга свих значајних хидротехничких система, како би они били оперативно управљачки осматриви. Међутим, формулације „урадити пројекат“, „предвидети ... одговарајуће техничке мере за спречавање губитака“, „сагледати реалан биланс воде“, „одредити потребну корисну запремину акумулације“ итд. на извршан начин дисквалификују оригиналну пројектну документацију, као да је објекат изведен без одговарајућих истражних радова и без пројектних критеријума стандарда. То није тачно, јер су извршени потребни додатни истражни радови у другој фази пројектовања, након одлуке да се акумулацији повери и функција обезбеђивање потребне воде за ТЕ-ТО Колибара Б. Поред тога, у ове две тачке се не прецизира у ком року треба завршити предложене активности, па постоји реална опасност да се пробно пуњење акумулације пролонгира унедоглед, што није у јавном интересу.

- 3) *Урадити Пројекат управљања акумулацијом којим ће се предвидети оптималан режим рада акумулације на основу Студије биланса, узимајући у обзир улогу акумулације у заштити од поплава, као и неопходност одржавања високог квалитета воде у акумулацији.*

Иницијатива да се уради Пројекат управљања акумулацијом је веома добра и у складу је са праксом и код нас и у свету. Ово тим пре што климатске промене уносе нове неизвесности у погледу водних режима, па ће оптимално управљање овом акумулацијом бити од пресудног значаја у кризним периодима и то по више основа: за заштиту од поплава, несметано снабдевање воде за пиће у пет општина и техничке воде за ТЕ-ТО Колубара Б, побољшање квалитета површинских и подземних вода, очување екосистема и одржање биодиверзитета.

- *Осавременити постојећи Пројекат техничког осматрања, при чему је неопходно узети у обзир мониторинг квалитета воде у акумулацији, као и праћење губитака.*
- *Осавременити постојећи Пројекат пробног пуњења акумулације, имајући у виду резултате додатних хидрогеолошких истраживања, потребу очувању квалитета и смањења губитака.*

Одељење подржава оба захтева. Осавремењавање постојећег пројекта техничког осматрања, нарочито имајући у виду технолошки напредак средстава теренских осматрања и средстава даљинске детекције, је требало радити и без ових додатних захтева. Наиме, у задње две деценије је веома унапређена опрема за техничка осматрања, која сада омогућава знатно учесталије регистровање и обраду података. Мониторинг квалитета и биланса воде у акумулацији је у складу са инжењерском праксом у свим развијеним земљама.

- б) Пре пробног пуњења акумулације треба спровести пројектоване антиерозионе радове у сливу.*

Није спорно да треба спровести пројектоване антиерозионе мере у сливу, али је спорно то што се из овако формулисаног става може схватити да пробно пуњење акумулације не може започети док се ти радови на заврше. Како се антиерозиони радови у сливу (пошумљавање, терасирање терена, изградња бујичних преграда и др.) по правилу обављају током читавог експлоатационог периода акумулације, овакав закључак је неодржив.

- 7) Имајући у виду потребу за што скоријим пуштањем у функцију акумулације Ровни, све наведене активности треба реализовати у што краћем року.*

Овај таутолошки закључак, без конкретног дефинисања „краћег рока“, оставља отворено питање почетка коришћења акумулације „Стуборовни“. Основни утисак је да закључци из овог Записника, иако предвиђају оправдане и корисне активности, недефинисањем временског оквира тих активности, непотребно пролонгирају и доводе у питање почетак пробног пуњења акумулације. Управо због тога Одељење грађевинских наука АИНС свим меродавним институцијама које одлучују о стављању у функцију акумулације Стуборовни упућује следећи

ЗАКЉУЧАК

Брана и акумулација са вишегодишњим регулисањем протока "Стуборовни" на реци Јабланици, саставници реке Колубаре је изузетно важан водопривредни објект републичког значаја, са веома важним функцијама у области снабдевања насеља и индустрије водом, заштите од поплава, побољшања квалитета вода и одрживости еколошких система. Зато је потребно окончати неопходне радове на затварању опточног тунела и законом прописаних 'нултих' мерења, како би се акумулација ставила у функцију већ крајем 2015. године, када наступа период опасних поводања. Стављањем акумулације у пуну функцију доприноси се смањивању ризика од поплава Ваљева и подручја у доњем току Колубаре.

Академија инжењерских наука Србије – Одељење грађевинских наука